

Bierfles en golfbal als weidegereedschap

Standweiden of om de paar dagen omweiden zijn voorbeelden van Nederlandse weidesystemen die niet passen bij hoe gras groeit. Dat blijkt uit door De Heus Voeders 'geïmporteerde' kennis uit Nieuw-Zeeland. Dagelijks omweiden en minimale weideresten luidt het credo.

TEKST FLORUS PELLIKAAN

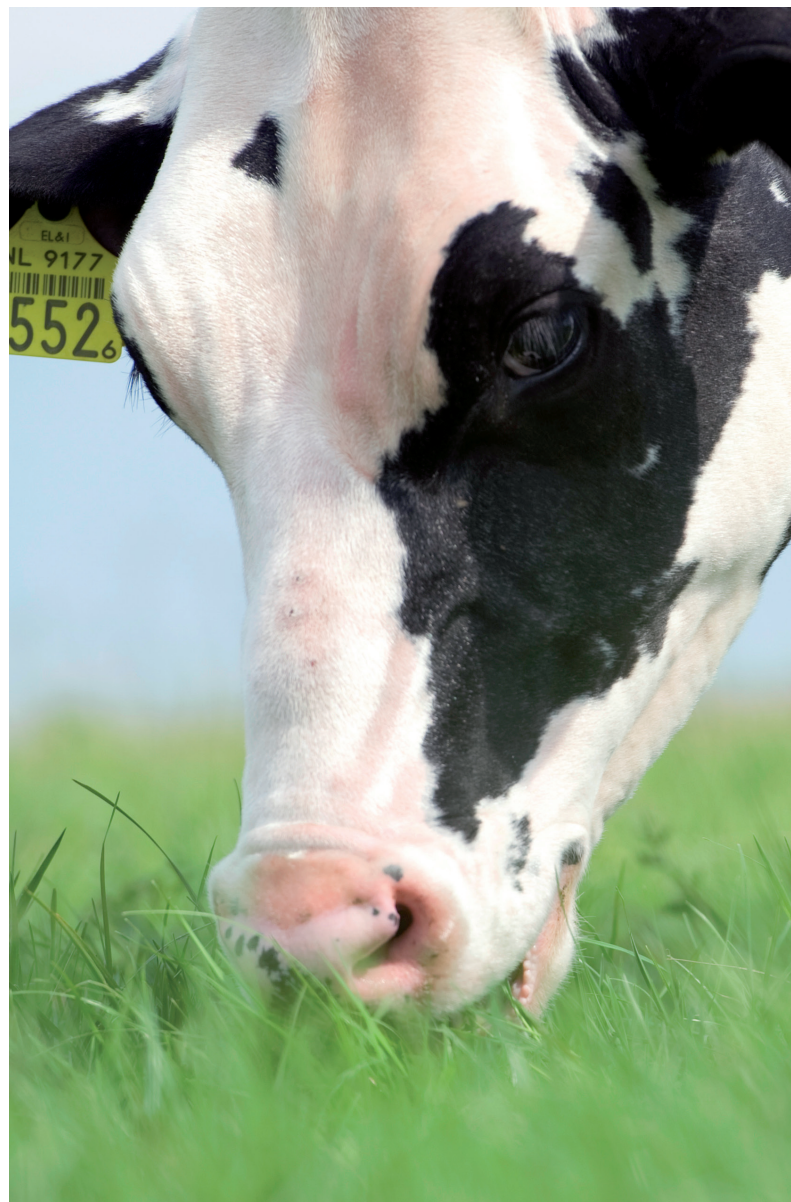
Traditioneel heeft De Heus Voeders door de geografische ligging van zijn rechtsvoorgangers veel klanten in de uitgesproken weidegebieden. 'Hierdoor weiden onze klanten ook meer dan het Nederlandse gemiddelde', vertelt René Knook, productmanager rundvee bij De Heus. 'Het is de reden waarom we ook al 25 jaar versgrasonderzoek doen om zo weidende melkveebedrijven goed te kunnen begeleiden.'

Hoewel er een toename is van wetenschappelijk onderzoek naar gras, liep De Heus regelmatig tegen het gebrek aan praktische handvatten voor weidegang aan. Student Reinier van Leeuwen (van Van Hall Larenstein) was met tweeënhalve jaar ervaring met weidegang in Nieuw-Zeeland dan ook meer dan welkom voor een stage bij De Heus. Hij werkte een half jaar aan het doorvertalen van die kennis naar Nederlandse omstandigheden. 'Het grote verschil is de manier van denken. In Nieuw-Zeeland denkt men vanuit het gras. In Nederland zijn we meer gewend om te denken vanuit de koe, waarbij de manier van beweiden in de meeste gevallen niet aansluit bij hoe gras groeit', stelt Van Leeuwen.

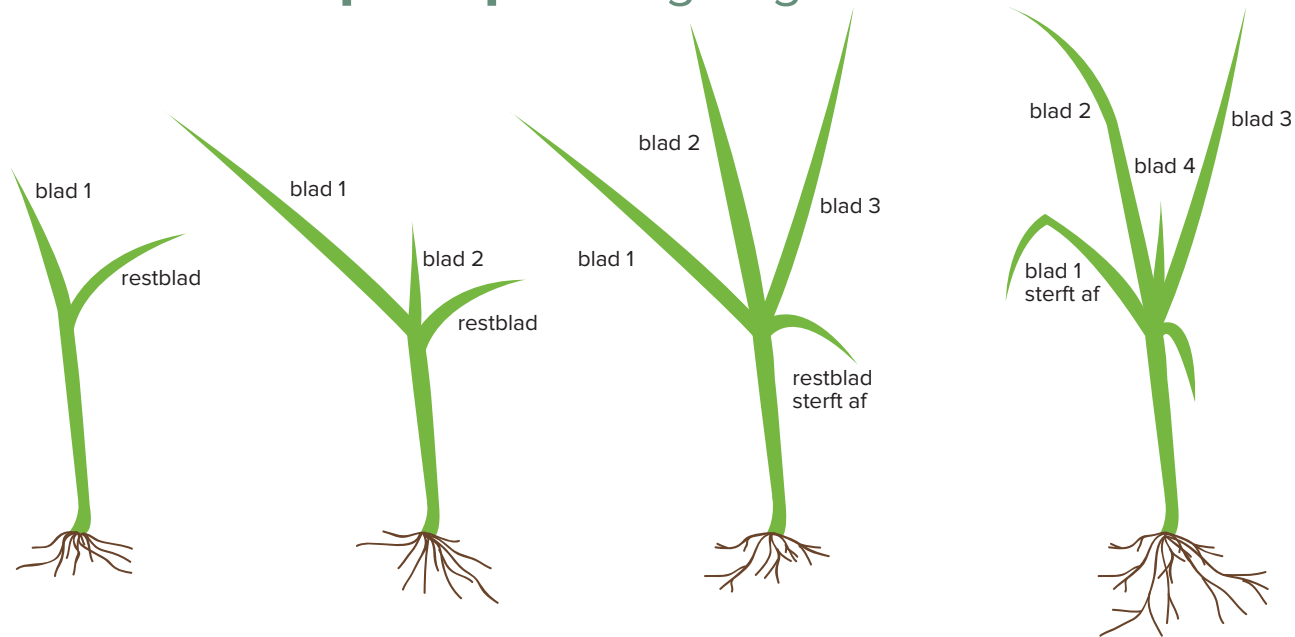
Standweiden verleden tijd

Engels raaigras groeit volgens de student via het driebladenprincipe. Als het vierde blad komt, sterft het eerste af (zie illustratie). Dat afsterven bederft de smaak en verlaagt de voederwaarde. En bij hergroei na maaien of weiden groeit het eerste nieuwe blad vanuit de wortelreserves van de grasplant. De wortelreserves zijn echter pas weer volledig aangevuld vanaf het tweedebbladstadium. 'Beweiden voordat een grasplant twee bladen heeft, zorgt daarvoor voor een vertraagde hergroei', zegt Van Leeuwen. 'Daarom luidt het advies om in te scharen tussen het twee-en-een-halve- en derdebbladstadium, wat ongeveer gelijkstaat aan een grashoogte van 14 tot 18 centimeter. Vanuit deze gedachtegang moet standweiden zo snel mogelijk verleden tijd worden. Dat is namelijk de grasplant constant een klap op de kop geven.'

Volgens Van Leeuwen staat in Nieuw-Zeeland onomstotelijk vast dat koeien dagelijks moeten worden omgeweid. 'Elke 24 uur moeten koeien de hoeveelheid gras krijgen die ze netjes kunnen opeten. Lopen koeien langer dan twee dagen op een perceel, dan adviseer ik een achterdraad.' Promotieonderzoek aan Wageningen Universiteit van Sander Abrahamse heeft in 2009 al aangetoond dat dagelijks omweiden ten opzichte van eens in de vier dagen

Het driebladenprincipe van grasgroei (bron: DairyNZ)

3,4 procent meer meetmelk geeft. De productiestijging komt volgens Van Leeuwen doordat dagelijks omweiden zorgt voor een constantere en hogere drogestofopname en een betere grasbenutting. Na het snel afweiden van het gras moet het met rust worden gelaten tot het weer de gewenste hoogte heeft.

's Avonds inscharen

Bij het afgrazen is het volgens Van Leeuwen van belang dat het gras met maximaal een lengte van 4 tot 5 centimeter achterblijft. 'Vrijwillig zal een koe alleen het gras eten dat sinds de laatste beweiding is gegroeid. Dit is vers en smakelijk en heeft de hoogste voederwaarde. Een Nederlandse veehouder lost het probleem van veel weideresten op door het gras te maaien. Maar we moeten ons realiseren dat het gras dat zeven tot acht weken erna wordt ingekuuld, kwalitatief onder de maat is. Weiden en maaien moet je zeker in elkaars verlengde zien. Kwalitatief goed weidegras in combinatie met lage weideresten verhoogt ook de voederwaarde van kuilgras.'

De student werkte in Nieuw-Zeeland als assistent-bedrijfsleider op twee bedrijven. Hij deed positieve ervaring op met 's avonds omweiden van de koeien. Volgens Van Leeuwen is begin van de avond een natuurlijke graasperiode van de koe. Het gras bevat dan meer suiker en de energie-eiwitverhouding is beter. Dit zorgt voor een hogere opname. 'We zijn wel gewend om in de loop van de dag te maaien om deze redenen, maar scharen de koeien niet na de avond-, maar na de ochtendmelking in.' Om het dagelijks omweiden tot een succes te maken is 'kijken naar en rekenen aan gras een vereiste', zo stelt Knook. 'Er is een goede berekening nodig van de actuele grashoeveelheid,

de grasgroei en de grasopname. We adviseren dan ook een wekelijkse farmwalk om hierin voldoende inzicht te krijgen.' Door het goed inschatten van de rotatiesnelheid kun je beweidingsal naar een hoger plan brengen, zo stelt Knook. Van Leeuwen heeft een voorbeeld gemaakt voor de berekeningen. Bij een ideale weidesnede van 1700 kg droge stof per hectare en een groei van 70 kg droge stof per hectare per dag is de rotatiesnelheid 24 dagen. Op een bedrijf met een beweidbaar oppervlakte van 15 hectare resulteert dit in een aanbod van 0,64 hectare per dag. De veestapel van 90 melkkoeien kan dan dagelijks 12 kg droge stof vers gras opnemen.

Balans weiden en melkproductie

Van Leeuwen beseft dat het inschatten van grasgroei lastig is. Daarom heeft hij op basis van gemiddelde grasgroei cijfers van de laatste jaren een tabel gemaakt waarin de gewenste rotatiesnelheid in de verschillende perioden van het weideseizoen is weergegeven (tabel 1). 'Het mooiste is wanneer een veehouder de feedwedge of weidewig invult, waardoor hij snel en gemakkelijk kan zien wanneer er een tekort of overschot aan zit te komen. Voor veehouders die deze cijfers niet bedrijfsspecifiek hebben, is deze tabel alvast een handige vuistregel.' De Heus heeft meer hulpmiddelen bedacht om het weiden gemakkelijker te maken. 'De hoogte tussen de 14 en 18 centimeter bij inscharen is gelijk aan de hoogte van een bierflesje van 25 centiliter', vertelt Theo van der Weiden, rundveespecialist en coördinator versgrasonderzoek bij De Heus. 'En de 5 centimeter rond het uitschaarmoment is gelijk aan de doorsnede van een golfbal. Schaar je de koeien uit en je ziet de golfbal niet tussen het gras liggen, dan is er sprake van te veel weideresten.' Om de kritische succesfactoren een gezicht te geven, gaan de specialisten van De Heus met beide hulpmiddelen klanten begeleiden in het beweidingsmanagement. Van Leeuwen wil met de praktische adviezen een verandering van denken in gang zetten. 'Natuurlijk weet ik dat bijvoorbeeld bij robotmelken weidegang gecompliceerd kan zijn en dat het altijd zoeken is naar de balans tussen de opname van weidegras en de maximale melkproductie. Maar het gaat erom dat een veehouder vanuit gras leert denken en zo het rendement van het grasland verhoogt.'

Tabel 1 – Gewenste rotatiesnelheid beweiden in de verschillende perioden van het weideseizoen

periode	rotatiesnelheid
vóór 15 april	nooit 2x hetzelfde perceel
15 april tot 15 juni	18 tot 21 dagen
16 juni tot 31 augustus	25 dagen
1 tot 30 september	25 tot 30 dagen
1 oktober tot 15 november	45 dagen